

Qanoq iliorluta nioqqutissat nunarsuatsinni akiisa sorsunnerup kingunerisaanik qaffakkiartupiluulernerat innuttaasunut kingunerluutaannginnerpaamik inissinniarlugu suliarisinnaavarput?
(Siumup Inatsisartunut ilaasortaaitai)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalackersuisoq)

Siullermeerinnineq

Naalackersuisut sinnerlugit Siumup Inatsisartuni ilaasortaaitai apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamut siunnersuummut uunga qutsavigaakka.

Ukrainemi sorsunneq ajortorujussuuvoq tamatsinnullu sunniilluni. Naak Ukraine nunatsinnit toqqissisimanartumit ungasissorujussuarimiikkaluartoq, tamannali pisoq qanittutut misiginarpoq. Qanittumi innuttaaqaterput Kommuneqarfik Sermersuumi suliffilik Ukrainemi russit saassussinerannut akiuteqataasoq toqutaasimasoq atuarpaput. Eqqaaneqarnera ataqqinartuuli.

Sorsunneq tamatumalu nunarsuup sinneranut sunniutai inuinnaat attaveqaqatigiittarfiisigut, tusagassiutitigut, aviisitigut TV-kkullu tusarlugillu isiginnaartarpavut. Pisut amiilaarnaqaat, qularnerlu ersiornerlu uatsinnik aarlerilersitsisut misigisarpavut. Aarlerissutit ilaat taaneqartoq tassaavoq akit qaffakkiartulerneru, tamatumalu nalorninerit malitsigisai.

Oqallinneq una akit qaffakkiartornerannut tamatumalu aningaasaqarnitsinnut akinullu sunniineranik itisilerluni oqallinnissamut aallaavissaqqippoq.

Aningaasat naleerukkiartornerat

Aningaasat naleerukkiartornerat inuiaqatigiinni akit qaffakkiartornerat pillugu allatut taaguutaavoq. Akit appariartornerat aningasat nalittoriartornerattut taaneqartarpoq. Maanna nunarsuarmi aningasat naleerukkiartorput. Akit naleerukkiartornerat illoqatigiit nalinginnaasut nioqqutissanik sullississutinullu akiliutigisartagaasa akiisa ineriartornerisigut uuttorneqartarpoq. Tassani nerisassat, nukissiap, ineqarnerup nujalerisumillu eqqartuussissuserisumillu sullinneqarnerup akii assersuutigineqarsinnaapput. Aningaasat naleerukkiartornerat uuttorniarlugu taakku akiisa qaffannerat procentinngorlugu uuttorneqartarpoq.

Aningaasat naleerukkiartornerat nalinginnaasuuvoq. Tamanna assersuutigalugu sulisartut aningaasarsiaasa aningaasaqarnerup sinneranit sukkanerusumik qaffakkiartorneranik patsiseqarsinnaavoq.

Ukiorpaaluit kingullerni nunatsinni aningaasat naleerukkiartornerat kigaatsuararsuuvoq. Tassa akit kigaatsuaraannarmik allanngoriartorput. 2014-2021-mi aningaasat naleerukkiartornerat ukiumut 1 aamma 2 procentit akornanniittarpoq. Nunanissaaq killerni amerlanerni aningaasat naleerukkiartornerat ingerlalluarpoq. Piffissamili kingullermi pissutsit arlallit nunani qanitatsinni aningaasaanik naleerukkiartortitsipput. Tamatumani pissutsit marluk patsisaanerupput.

Siullermik nunarsuarmi nunat amerlasuut Covid-19-ip nunarsuaq tamaat tunillaassuunnerani aningaasaqarnerminnut ikiorsiissutitut aningaasarpassuarnik aningaasaliipput, taamaaliornikkullu nunat akiitsui qaffapput. Tamatuma nassatarisaanik inuit nalinginnaasumit aningaasanik amerlanerusunik atugassaqalerput. Tamannalu aningaasarsiornerup qaffasissumik inissisimanerata nalaani pivoq. Taamaaliornikkut nioqutissanik pisiumassuseq pissusissaagaluartumit qaffasinneruvoq. Aappaattut Ukrainemi sorsunneq nukissiamik tunisassiassanillu pissarsiarineqarsinnaasunik minnerulersitsivoq. Tamanna ingammik Europami USA-milu nioqutissanik pilersuinikkut ajornartorsiuteqalernermik nassataqarpoq. Tamanna gassip, uuliap innaallagissallu kiisalu inuussutissat aatsitassallu akiisa annertuumik qaffariarnerannik nunarsuarmilu aningaasat naleerukkiartulernerannik kinguneqarpoq.

EU-mi ukiumoortumik aningaasat naleerukkiartornerat april 2022-mi 7,5 procentimut naatsorsorneqarpoq, USA-milu marts 2022-mi 8,5 procentiulluni.

Naak Kalaallit Nunatsinni aningaasat naleerukkiartornerat kingullermik uuttuinnermi qaffasinngikkaluartoq, taamaattoq piffissami aggersumi eqqorneqarnerussaagut. Nioqutissat eqquussukkatta akisunerulernerat misigissavarput. Nukissianik isumaqatigiissutaasup ilaatigut illersormatigut, nunani allanisulli tatineqassanngilagut.

EU-mi nukissiap akii 38 procentinik qaffapput, nukissiallu akii taamaalillutik EU-mi aningaasat naleerukkiartornerannut annertuumik patsisaapput. Peqatigisaanik nunat EU-mi ilaasortat ilaat Ruslandimit gassimik pilersorneqarunnaarput, tamannalu pissutsinik ajornerulersitsivoq. Tamannali maani nunatsinni tamakkiisumik sunniinngilaq. Ilaatigut KNI A/S uuliamik pilersorneqarnermini nunarsuarmi niuerfinni maanna akiusumut sanilliullugu, aki appasissumik aalajangersimasumik 2023 ilanngullugu qulakkeerinnippoq. Ilaatigut nunami maani nukissiornerput annertuumik erngup nukinganik innaallagissiorfinningaanneerpoq. Tamatuma Kalaallit Nunatsinni nukissiap akiisa EU-misulli akinik qaffakkiartortitsinnginnerat nassataraa. Nunani tamalaani nukissiap akiata qaffakkiartornera nunat tamat akornanni assartuinnermi nunatsinni sunniuppoq – tassa Royal Arctic Line A/S-p assartuinnermi akii timmisartumulli ilaanermi akit qaffakkiartussapput, assartuisummi orsussa q nunat tamat niuerfiini pisiarisarmassuk. Sunniut taanna qanittumi misigissavarput, akillu ineriartornerat piffissami sivisuumi piumaartoq ilimagisariaqarlugu.

Inuussutissatta annertunersaasa nunanit allanit pisiarineqartarnerat annertuumik ilungersunartitsivoq. Nunarsuup sinnerani aningaasat naleerukkiartornerat nioqutissanik eqquussukkatsinni taakkunani aningaasartuutitta qaffannerat nassatarisarpaat, taamaammallu inuussutissat akiisa qaffakkiartornerat misigissavarput. Kalaallit Nunatta nunarsuarmi avatangiiserisatsinni aningaasat naleerukkiartornerat ”equttaraa” oqaatigisinnaavarput. Manna tikillugu kisitsisinik nunatsinni aningaasat qaffasinnerusumik naleerukkiartorneranik

uppernarsaasiisunik suli peqartoqannginnera erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup kingullermik naatsorsugaasa 2021-mi akit naleerukkiartornerat 0,2 procentiusoq takutippaat. Kalaallit Nunatsinni aningaasat naleerukkiartornerat tamarmiusoq nunani sanilerisatsinnit tamanit appasinnerusoq, ajornartorsiutillu taamaammat nunani allani ajornartorsiutaasunit aamma allaanerusut suli naliliutaavoq.

Aningaasat naleerukkiartornerata passunneqarnera

Nunat tamat akornanni aningaasat naleerukkiartornerata annertussusaa sivisussusaalu nalorninartorujussuusarput. Ilaatigut tamatumani Ukrainemi sorsuunnerup sivisussusaa, Kinamilu coronavirusip qanoq passunneqarnera apeqqutaassaaq. Taamaammat sakkut suut Kalaallit Nunatsinni aningaasat naleerukkiartornerata passunneqarnerani atorneqalerumaarnerat suli nalornissutaavoq.

Nunat angisuut aningaasat naleerukkiartornerannik sunniinissaminnut arlalinnik sakkussaqarput. Sunniissut pingaarneq naalagaaffiit aningaaserivissuannit atorneqartartoq tassaavoq pisiumassutsimik, taamaalillunilu aningaasat naleerukkiartornerannik, annikillisisitsumik ernianik qaffaasarneq. Taanna atorneqalereerpoq ukiullu ingerlanerani erniat arlaleriarluni qaffanneqarnissaat ilimanaateqarpoq. Naalagaaffiit aningaaserivissuisa qanoq amerlatigisunik qanorlu annertutigisunik ernianik qaffaajumaarnerat suli aalajangersumik oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Aningaaserivissuit amerlasuut manna tikillugu ernianik qaffaanissaminnut mianersorput. Taamaaliornerminni aningaasat naleerukkiartorneri piffissami sivikitsumi immaqa pisussaanerannik naliliinermik aallaaveqarpoq. Naalagaaffiit aningaaserivissuisa ernianik qaffaappata, aningaasallu naleerukkiartornerat piffissami sivikitsuinnarmi pippat, naalagaaffiit aningaaserivissuisa iliusaat aningaasaqarnermut pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaavoq, erniammi qaffanneqaraangata aningaasarsiornerup siuariartornera kigaannerulersinneqartarpoq. Tamanna ingammik Den europæiske Centralbankimut, Qallunaat kroniata toqqaannanngitsumik pituttorsimaffigisaanut atuuppoq. Aningaasat naleerukkiartornerata annertusiartornera piffissami sivikitsuinnarmi pissappat, tamanna soorunami politikikkut akuliunnissap pisariaqarneranik annikillisaasuvoq.

Sakku alla tassaavoq illuatungiliisarnermik aaqqissuussinerit, piffissami sivikinnerusumi aningaasat naleerukkiartornerisa ajortumik sunniutaannik sakkukinnerulersitsisartoq. Taamaalilluni Danmarkimi qallunaat illoqatigiinnut gassimik kiassaatilinnut, gassip annertoorujussuarnik akitsornerata malitsigisaanik aningaasanik tapiissuteqartarneq atulersinneqareerpoq. Taamaalilluni suliniutit illoqatigiinnut ataasiakkaanut sunniuteqartut, nunatsinnuli attuumassuteqanngitsut pineqarput.

Nunatsinni isumaginninnikkut ikiorsiissutit amerlanersaat procenti aaqqissuutaasoq atorlugu ukiumoortumik nalimmassarneqartarnerat erseqqissaatigineqartariaqarpoq, taamaalilluni taakku akit qaffakkiartornerannut malinnaassammata. Tassa aningaasat tunniunneqartartut pisortani aningaasarsiat ineriartornerannik malinnaapput. Taamaalilluni aningaasat naleerukkiartornerat innuttaasuni isumaginninnikkut ikiorsiissutinik pinngitsuuisinnaanngitsut pisisinnaassusaannik illersuutaassaaq. Taamaattoq procentip aaqqissuutaasup sunniutaata

anigaasallu naleerukkiartornerata ineriartorneranni piffissakkut nikingasoqarpoq. Tamatuma anigaasat naleerukkiartornerat siulliusarnera aatsaallu kingorna kingumoortumik procentip aaqqissuutaasup sunniuttarnera nassataraa. Tamanna soorunami eqqumaffigissavarput ingerlaavartumillu sukkanerusumik aaqqiissusiortarnerup isumannaarnissaa nalilersussallutigu.

Naalackersuisut erseqqissaatigissavaat Nunatta Karsip innuttaasut suliffeqarfiillu tamaasa anigaasat naleerukkiartornerisa kingunerisaannit ilapittorsinnaanngilai. Isumaginninnikkut sanngiittunut sunniutinik annikillisaasinnaannaasaaq pisariaqalersinnaavoq. Tamanna kommunit innuttaasunik qanimut ikiorsiisarnermik akisussaaffeqartut suleqatiginerisigut pisinnaassaaq.

Ikorsiinerulli pitsaanngitsunik sunniuteqarsinnaanera erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Ikorsiinernik aaqqissuussinerit aqutigalugit inuiaqatigiinnut anigaasanik amerlanerusunik agguaanerini, akit sukkanerusumik qaffakkiartorsinnaanerinit aarlerinartoqarpoq. Tamatuma saniatigut ikorsiinernik aaqqiissutit anigaasaqarnikkut pissutsinut nutaanut, ungasinnerusooq isigalugu pinaveersimatinneqarsinnaanngitsunut, pisariaqartumik nalimmassarnissaa kinguartinneqarsinnaavoq. Taamaammat ikorsiinernik aaqqissuussinerit eqqarsaatigilluarneqartariaqarput. Nunap immikkoortuisa ilaasa allanit sakkortunerusumik eqqorneqarsinnaanerisa nalilersornissaat aamma pisariaqarsinnaavoq. Maannali tamanna nalilersorneqarnissaanut paasissutissanik tunngavissaqanngilaq.

Taarsiinissamut aaqqissuussat qanorluunniit anigaasaliiffigineqartariaqarput, taamaammallu tunngavitsigut suliniutit allat tunuartinneqartariaqarlutik.

Naalackersuisut anigaasat naleerukkiartornerat qanimut malinnaaffigaat, Naalackersuisummi innuttaasut amerlasuut ingammik inuussutissani akit qaffakkiartornerannik pissusissamisoortumik aarlerinerat eqqummaariffigaat. Taamaammat piffissap ingerlanerani ikorsiinermik aaqqissuussigallarnernik assingusunilluunniit allanik iliuuseqarnissaaq ingerlaavartumik Naalackersuisut nalilersussavaat.

Naalackersuisut taama oqaaseqarlutik angusaqarfiusumik oqallilluarnissaaq qilanaaraat.